

Аматорська поезія інтернету: художня своєрідність жіночої інтимної лірики

У статті порушено проблему мережевої аматорської поетичної творчості, активний розвиток якої є однією з невід'ємних ознак сучасного літературного процесу. На матеріалі інтимної лірики Юлії Алейнікової, Богдани Лапченко та Алли Жабокрик досліджуються особливості сучасної мережевої літератури. В процесі аналізу текстів означених авторок доведено, що «мережература» містить у собі поетичні твори, різні не лише за формою і змістом, але й за художньою вартістю. А також те, що сучасна поезія інтернету розвивається у двох напрямках – традиційному і постмодерністському. Акцентується на такій особливості мережевої літератури, як функціонування у форматах лінійного тексту та гіпертексту.

Ключові слова: «мережература», література комп'ютерного середовища, аматорська лірика, жіноча поезія, інтимна лірика, постмодернізм, лірична героїня, жанри лірики, зображально-виражальні засоби, поетичний синтаксис, текст, гіпертекст.

Mariya Danylevych, Olga Brozhyna. Amateur poetry of the Internet: the artistic peculiarity of women's intimate lyrics.

The article deals with the problem of online amateur poetic creativity, the active development of which is one of the essential features of the modern literary process. On the material of intimate lyrics of Yulia Aleinikova, Bogdana Lapchenko and Alla Zhabokrik, the features of modern network literature are investigated. In the process of analyzing the texts of these authors it is proved that "networking" contains poetic works, different not only in form and content, but also in artistic value. The author of the study concludes that modern Internet poetry is developing in two directions - traditional and postmodern. The signs of postmodernism are manifested in the subject of the poems, their lexical content, bold experiments in the stanza and poetic dimensions. The lyrical heroine of modern online women's poetry is a strong woman: she is emotional, sometimes impulsive, but always capable of deep feelings and

sincere psychological confession. The emotional lyrical component in texts is often supplanted or replaced by close narrative. It also focuses on features of networking literature such as linear text and hypertext.

Keywords: «Network literature», computer environment literature, amateur lyrics, women's poetry, intimate lyrics, postmodernism, lyrical heroine, genres of lyrics, visual expression, poetic syntax, text, hypertext.

Постановка наукової проблеми та її значення.

Кожне явище літератури існує не тільки як окремий художній текст, а й в контексті соціальних і культурних чинників епохи. Історичний розвиток літератури, особливості її функціонування та еволюції позначають терміном «літературний процес».

Літературний процес включає в себе все написане і опубліковане в певний період – від визначних, першорядних творів до книг-одноденок масової літератури. Ю. Тинянов у статті «Про літературну еволюцію» застерігав від «небезпеки вивчення лише головних явищ» в літературному процесі, оскільки це призводить до репрезентації історії літератури як «історії генералів» [3, с. 272]. Хоча часом траплялося і протилежне, коли незначні в масштабах історії національної літератури твори перебували в центрі літературного процесу епохи, а шедеври залишалися непрочитаними. Саме тому дослідники мають чітко пам'ятати, що літературний процес треба розглядати лише у єдності трьох його складових елементів: письменник – читач – критик.

У літературознавстві останніх років існує точка зору, що поняття «літературний процес» себе пережило. Підставою для цього є докази руйнування причинно-наслідкової лінійності літературного руху, яка у минулому столітті забезпечувалася ідеологічною єдністю літератури.

Сьогоднішнє літературне життя дійсно не підпорядковується закономірностям лінійного порядку. Перед нами складна багаторівнева система з настільки ж складною і неоднозначною ієрархією цінностей. І головною його новітньою ознакою можна назвати існування мережевої літератури – тобто літератури комп'ютерного

середовища. Зі звичних для минулих поколінь паперових носіїв друковані тексти все частіше переходять у електронний формат, підкоряючись масовій комп'ютеризації життя у XXI столітті. Життєві реалії останніх десятиліть доводять нам, що навіть спілкування читача з таким глибоко суб'єктивним літературним видом, як лірична поезія все частіше переходить на терени всесвітньої павутини.

Аналіз дослідження проблеми. Інтернет-література як феномен сучасної культурної комунікації є предметом дослідження філософів, спеціалістів в галузі соціальних комунікацій, представників технічних наук. Можна вважати, що її вивчення має міждисциплінарний характер. Теоретична база досліджень почала формуватися у 80-х роках ХХ століття у США. Вчені виділяють два різновиди мережевої літератури. До першого належать тексти традиційної художньої літератури, опубліковані не на папері, а у віртуальному просторі. Їх називають лінійними. Другий різновид – це власне мережева література або гіпертексти, які неможливо відтворити у книжковому форматі. В українському літературознавстві проблемам власне мережевої літератури присвячені праці Ю. Завадського, Л. Дербеньової, Т. Фісенко. В них порушено питання специфіки стосунків читача і автора, багатоавторності, ігрового характеру літератури тощо. Ю.Р. Завадський у дослідженні «Типологія й поетика мережевої літератури і сучасне західне літературознавство» цікаво показує процес перетворення «лінійної» літератури в мережеву. Він пов'язує його з проблемами авторства та автономії тексту. «Функції автора в рамках мережевої літератури» дослідник умовно поділяє на декілька рівнів. На першому рівні, як і в традиційній літературі, автор керує процесом творення тексту і в результаті отримує «лінійний літературний текст, незважаючи на те, якою б ускладненою не була його структура і якою мірою він би не імітував нелінійність».

Відмінності між власне мережевою і традиційною літературою виявляються на другому етапі, коли автор із застосуванням комп'ютерних технологій перетворює текст з

лінійного в гіпертекст. Нарешті, найвищим етапом Завадський вважає «сприймання читачем тексту, який містить знаки не лише авторської роботи, але й читацького втручання. Саме на цьому етапі ми можемо говорити про присутність інших читачів-співавторів за умови можливості доопрацювання тексту. « Власне тут варто згадати про авторство та його множинність в контексті мережевої літератури» [2, с. 15-17].

На відміну від вивчення власне мережевої літератури (часто її ще називають мережературою), де вже спостерігається певне накопичення наукових знань, сучасне літературознавство і літературна критика приділяють недостатньо уваги сучасному поетичному матеріалові інтернет-сайтів, а надто – творчості поетів-аматорів. Можемо напівжартома припустити, що цю роботу вони залишають науковцям-початківцям. Дослідження цього літературного явища поки нечасто виходить за межі самого інтернету, позаяк статті, що торкаються аналізу його різних сторін, публікують здебільшого електронні видання, а не паперові журнали. Саме через це відчутний певний дефіцит необхідної інформації, що призводить до того, що в консервативно налаштованих літературних колах ставлення до інтернету як до творчого середовища інколи продовжує залишатися трохи скептичним.

Мета нашого дослідження – на основі аналізу поезики розміщених в мережі аматорських віршів про кохання виявити в них елементи художнього новаторства, що відповідають особливостям літератури ХХІ століття, і визначити їх значення і місце в сучасному літературному процесі. Задля досягнення поставленої мети вважаємо важливим вирішення завдань, пов'язаних з визначенням критеріїв мережевої популярності аматорської любовної лірики та з розмежуванням понять «лінійний текст» і «гіпертекст».

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний літературний процес заслуговує на особливу увагу з ряду причин: по-перше, література кінця ХХ століття

підвела своєрідний підсумок художнім і естетичним шуканням усього століття; по-друге, новітня література, що бере початок у 2000-і роки, допомагає зрозуміти всю складність і дискусійність нашої дійсності; по-третє, своїми експериментами і художніми відкриттями вона намічає перспективи подальшого розвитку літературного процесу XXI століття.

Так, професор М. П. Ткачук серед особливостей літературного процесу кінця XX - початку XXI століття відзначає «кардинальні зрушення в системі естетичних критеріїв суспільства, творення нових парадигм художнього мислення, форми і структури творчості» [4, с. 484].

Яскравою рисою сучасності є багатоголосся новітньої літератури, яке знайшло своє відображення у відсутності єдиного методу, єдиного стилю, єдиного лідера. А тому не можна розглядати сучасний літературний процес як однолінійний, однорівневий, оскільки в ньому відсутня колишня ієрархічність літературної системи.

Літературний процес XXI ст. також позначений пошуками нових мистецьких ідей, образів, стильових манер, спробами письменників осмислити духовні реалії нашого буття, позбувшись віджилих уявлень і форм. Складність і різноманітність сучасної літератури полягає ще і в тому, що вона часто є не об'єктивною розповіддю про сьогодення, а скоріше довірливою розмовою з сучасниками про наболіле, про переоцінку цінностей, про нову самосвідомість, новий духовний стан людини.

Початок XXI століття називають епохою постмодернізму. «Естетичну природу цього мистецького явища пов'язують із плюралізмом – поєднанням і органічним співіснуванням різних художніх систем. Постмодерний дискурс синтезує мистецтво й антимистецтво, елітарну й масову культуру, карнавальне, іронічно-сміхове та серйозне ставлення до дійсності» [4, с. 486].

Поетичний інтернет-дискурс власне й ілюструє цю особливість епохи постмодернізму. Він складається з дуже різноманітного, часом неоднозначного поетичного

матеріалу. Це і вірші маловідомих сучасних поетів, і римовані рядки тих, хто не наважується називати себе словом «поет». Зазвичай, це досить юні особи, для яких написання віршів стало емоційною реакцією на кохання, часто перше, нерозділене, сповнене бурхливих, не до кінця усвідомлених почуттів.

Мережа Інтернет створює майже необмежені можливості швидкості їх оприлюднення, поширення, обговорення, незалежно від якості текстів. До того ж, навіть лінійні тексти набувають у ній незвичних якостей. Так, твір, опублікований на папері (у книзі чи в журналі), існує сам по собі, окремо і самодостатньо. Відгуки на нього читачів чи критики можуть бути оприлюднені пізніше та в іншому місці. Інтернет же надає можливість негайного включення тексту в процес комунікації. Кожен, хто прочитав твір, може відразу висловити про нього свою думку, а, якщо в цьому є потреба, то продовжити її в аспекті загальної оцінки різних літературних явищ. На сайтах з вільною публікацією або в блозі відгук читача може бути отриманий блискавично.

Можливості Інтернету дозволяють також пряме онлайн-спілкування читача з автором твору. Воно може бути двостороннім чи багатостороннім, зачіпати не тільки сам вихідний текст, а й особистість автора та інші його твори, може враховувати художні смаки всіх учасників бесіди і навіть виходити за межі літературних тем. У підсумку, початковий твір може виявитися лише приводом для спілкування, і в цьому сенсі вже не стільки він стає «продуктом» мережевої літератури, скільки весь потенційно нескінченний ланцюжок реплік, породжених цим віршем (чи іншим художнім жанром) – тобто сформоване навколо цього тексту комунікативне середовище. Відкриті для вільного доступу літературні сайти, портали, блоги та ін. далеко не завжди «фільтрують» поетичний продукт. А тому людина, яка має хоч би частково сформований художній смак, мандруючи стежками всесвітньої павутини, легко може відрізнити твори, які гідні читацької уваги, від того,

що інакше, ніж «аматорським ширвжитком», назвати не можна.

Непрофесійна і не надто талановита поезія, на жаль, дуже рідко стає об'єктом уваги й аналізу літературознавців і критиків, а надто – якщо вона розміщена в мережі. Беручи до уваги те, як багато поетичних текстів можна зараз побачити на віртуальних мережевих носіях, варто подумати про необхідність створення для творчої молоді майстер-класів з навчання основ віршування.

За своєю внутрішньою суттю, вірші про кохання покликані грати на тонких струнах людської душі, тобто знаходити особливий відгук у читача. Успіх вірша залежить не від того, що хтось із читачів колись відчував щось подібне, а від того, наскільки цікаво і по-своєму поет зможе описати свій закоханий стан. Спостереження за мережевою поезією дають підстави стверджувати, що вірші поетів-початківців дуже часто схожі якраз не формою і навіть не звучанням, а набором одноманітних слів, використаних переважно у своєму прямому значенні.

Аналіз читацьких смаків говорить про те, що найбільшою популярністю користуються вірші про нещасливе кохання, які торкаються теми любовних страждань. Брак художньої образності (коли автор вірша лише повідомляє заримовані факти) призводить до втрати індивідуального забарвлення вірша, а тому і не підігріває читацького зацікавлення поетичним твором. Такі вірші, власне, й інтимною лірикою назвати важко, адже інтимне – це дуже особисте, неповторне, пропущене через душу автора.

Не прикрашає віршів про кохання і декларативний тон, «оздоблений» затертими, очікуваними метафорами. Недолуго виглядають вірші, у яких заради рими поет підбирає слова, що не в'яжуться зі змістом твору, а тому порушують процес його осмислення. А ще молоді поети часом схиляються до відвертих повчань, як треба любити, а як не треба. Такі вірші видають в їх авторах дилетантів, які не зовсім розуміють справжнє призначення поетичної творчості.

Іноді юні автори занадто детально описують якусь конкретну людину, не усвідомлюючи, що краще дати лише ті окремі штрихи до її особистості, які саме для вас значимі в цій людині, а потім розповісти про своє ставлення до цих рис характеру або вчинків героя вірша. Художній деталі у любовних віршах належить дуже важливе місце. Несподівана асоціація, що народила свіжий образ, запам'ятається читачеві значно більше, ніж розказана довга історія з повторенням однотипних, очікуваних фраз. Світова любовна лірика доводить нам, що більшою популярністю користуються якраз короткі ліричні замальовки, які, завдяки цікавим художнім знахідкам їх авторів, не тільки відтворюють інтимні почуття авторів, але ще й дають поштовх фантазії читача – дозволяють йому включатися в процес творення ліричного образу.

Сучасна поезія, з якою читач знайомиться в інтернет-мережі, дуже різноманітна як за своєю тематикою, так і за художньою якістю. Але вже доконаним фактом є те, що вона визнана як окрема форма існування літератури XXI століття.

Серед найпопулярніших українських поетичних сайтів варто відзначити «OnlyArt», «Сучасна українська поезія», «Клуб поезії», «Поетичні майстерні», «Проба пера», «Poetree». Є також багато міжнародних (переважно російських) сайтів, на яких часто можна побачити вірші наших співвітчизників: «Стихи.ру», «Поэтов.NET», «Библиотека поэзии», «Литературный трамплин», «Литературное кафе», «Литературный салон», «Библиотека поэзии» та інші.

У виборі матеріалу для дослідження ми зосередилися на найбільш представницькому інтернет-ресурсі «OnlyArt», який є своєрідною відкритою платформою для поетів-початківців. З-понад шести десятків персоналій цього сайту близько 75 відсотків складають представниці жіночої статі, і головна тематика їх віршів – кохання. Ми зупинили свою увагу на творчих постатях Юлії Алейнікової, Богдани Лапченко і Алли Жабокрик. Ці молоді поетеси є представницями різних регіонів України – Кропивниччини,

Черкащини і Вінниччини. Вони народилися в кінці ХХ століття, і їх поетичний дебют припадає на друге десятиліття ХХІ століття. Кожна з авторок має значний творчий доробок – не менше сотні віршів, які розміщені не лише на сайті «OnlyArt», але й на інших популярних українських і міжнародних сайтах і порталах, в соцмережах і літературних блогах.

Поетичний продукт авторок-аматорів різний за своєю якістю – від зовсім недосконалих за своєю художньою вартістю віршів до цікавих, оригінальних творів, що привертають увагу значної читацької аудиторії, але, на жаль, ще не отримали гідної оцінки літературознавства і критики.

Кропивничанка Юлія Алейнікова вирізняється з-поміж подруг по перу особливостями ліричної героїні своїх віршів. В її творах бачимо насамперед дівчину, яка відчуває себе самотньою в людському натовпі. Часом вона пишається своєю індивідуальністю, а часом – з болем переживає відмінність від інших. Цей мотив проходить через значну кількість поетичних творів Алейнікової, кожен з яких стає її маленькою сповіддю, чуттєвим одкровенням.:

*Я іноді хочу синє волосся
І тату по усьому тілу.
Занадто нормальна. Тому й не збулося.
А може, не дуже й хотіла?
В думках моїх часом коїться
Дещо не зовсім пристойне...
Іноді дуже хочеться
Просто не бути собою. [5]*

Внутрішнє смислове протиріччя вірша у тому, що лірична героїня сама себе не до кінця розуміє. Бажання пофарбувати волосся у синій колір і зробити по усьому тілу татуювання – це для неї ознака звичайної, середньостатистичної сучасної дівчини. А тому вона навіть вважає «не зовсім пристойним» стати ординарною, пересічною людиною, бо це для неї означає перестати бути собою.

Суперечливість поведінки героїні віршів полягає й у тому, що вона давно не вірить у щирість почуттів коханого

чоловіка, але не здатна повністю порвати з ним стосунки, бо дуже боїться так званої «жіночої свободи». Ліричний герой інтимної лірики Юлії Алейнікової – теж суперечлива особистість. Авторці віршів здається, що він навмисно грає її почуттями, адже знає про її прихильність до нього.

Одна з найвдаліших, на нашу думку, поезій Юлії Алейнікової – «Не клич мене. Не клич, благаю, знову...»

Вірш написаний у формі послання, адресатом якого є той, хто підкорив серце ліричної героїні, до кого вона потрапила у несамовиту залежність, що день за днем ламає її життя:

*Не клич мене. Не клич, благаю, знову.
 Бо я прийду. Я знаю, що прийду.
 Щоб вкотре привести тебе додому,
 Себе налити в душу цю пусту.
 Не клич мене. В мені немає сили
 Сказати «ні» чи гратися в байдужість.
 Ти йдеш і повертаєшся красиво,
 І це мене ламає, трощить, душить.
 Не клич мене, моя найбільша слабкість!
 Бо приповзу, як твій покірний звір.
 Я звикла вже до тебе повертатись
 І віддаю тобі усе, повір.
 Не клич мене. Не замикай це коло.
 Цей цикл із марних зустрічей й прощань.
 У серці не лишилося живого
 Вже місяця для нещирості й вагань. [6]*

Ця поезія дає чимало цікавого матеріалу для філологічного аналізу. Основним структурним і водночас змістовим компонентом твору стають слова «не клич мене». Структурним – через те, що вони виконують роль своєрідного рефрену, починаючи собою кожен з чотирьох строф. Змістовим – бо цими словами виражена головна ідея вірша: стомлена від нещасливого кохання, лірична героїня благає чоловіка залишити її у спокої. Емоційну напругу поетеса створює вже з першого рядка, додаючи до двічі

повтореного дієслова у наказовому способі («не клич») експресивне «благаю». Теж двічі повторюється і тим самим породжує ефект градації слово «прийду» у другому рядку. Короткі, лаконічні речення на початку твору виконують роль чітких тематичних акцентів. В останньому рядку першого катрену відзначимо метафоричний епітет «пуста душа» і оригінальну метафору «себе налити в душу».

Ще одна дієслівна градація вінчає собою другий катрен: «ламає, трощить, душить». А у третьому катрені привертає увагу звертання у формі перифразу «моя найбільша слабкість» та порівняння «як твій покірний звір», що йде услід за ще одним експресивно забарвленим дієсловом – «приповзу». Перший рядок останнього чотиривірша містить у собі два дієслова у наказовому способі: «не клич» і «не замикай». Вжиті із заперечною часткою, вони підкреслюють категоричність мовлення ліричної героїні, яке, як розуміє читач, стане поштовхом до не менш рішучих вчинків. З фігур поетичного синтаксису, використаних авторкою у цьому вірші, ще треба відзначити інверсії («себе налити», «в душу цю пусту») і переноси («...немає сили / сказати «ні»; «...не лишилося живого / вже місця»).

Чимало віршів про кохання Юлії Алейнікової за формою нагадують короткі уривки з бурхливого любовного роману: вони ніби вихоплюють найбільш емоційні моменти зі спілкування закоханих. Нерідко тема кохання виринає в Алейнікової з опису звичайних деталей побуту. Для таких віршів характерна м'якість, невимушеність інтонації, а також створення майже фантазмагоричних замальовок, у яких поєднуються зорові, слухові і тактильні враження і відчуття.

Легким ліричним етюдом можна назвати поезію Юлії Алейнікової «Будь ближче, щоб чути шепіт...»:

*Будь ближче, щоб чути шепіт,
Зніми з себе маску гордості.
Відчуй, що я поруч. Тепло?
Пальці заплутай в волоссі.
Віддай себе щиро. Вперше.*

*І дихай на повні груди.
Я в тебе відніму серце.
Ні, боляче вже не буде [6].*

Інтонанція вірша така, що його варто читати пошепки. Лірична героїня прагне тактильного контакту зі своїм коханим, хоче відчутти його дихання і поділитися з ним своїм теплом. Звична для нього «маска гордості» не дозволяє ліричному герою щиро поринути у вир почуттів. Але любляча жінка намагається його запевнити, що, коли серце віддають коханню, боляче не буває.

У цього вірша досить цікава ритміка. Основу віршового розміру цієї поезії складає амфібрахій. Але вірш не має жодного «чистого» амфібрахічного рядка. 1-й, 3-й, 5-й, 6-й і 7-й рядки мають однакову структуру – випадіння першого ненаголошеного складу у третій стопі. Такий ритм відповідає дольнику. Та і його структуру порушують два рядки: 4-й рядок написаний дактилем, а останній має додатковий наголошений склад і зміщене у другу стопу випадіння ненаголошеного складу.

Як представниця мережевої літератури Юлія Алейнікова віддає данину новітнім віянням в поезії. У своїх віршах вона у художній формі відтворює мережеве листування жінки і чоловіка, створюючи сучасний епістолярний діалог, який дуже відрізняється від традиційного листування людей «докомп'ютерної доби». Окремі поезії Алейнікової осучаснені назвами комп'ютерних опцій (Backspace, Ctrl, Alt, Delete), а в інші поетеса вводить відтворені кирилицею слова іншомовного походження («мейк», «шиммер», «левел») та часто вживану молоддю сленгову лексику («прокачати», «хайп», «лайк»).

Один із строфічних різновидів віршів Юлії Алейнікової – це катрени (станси). В кожному з них поетеса чітко формулює якусь важливу думку, часом близьку до афористичного вислову, підводячи таким чином підсумок тим темам, яких вона вже торкалася у своїх багаторядкових віршах. З інших цікавих жанрових різновидів відзначимо

монолог, діалог, сповідь, медитацію, послання, ліричні мініатюри і етюди.

Більшість віршів Алейнікової не перенасичені тропами, позаяк слова в них вживаються переважно у своєму прямому значенні. Але метафоричний елемент в окремих поезіях все-таки має місце. З фігур поетичного синтаксису привертають увагу рефрени, паралелізм, парцеляція, градація, полісиндетони. Індивідуальність лексики часто визначають дієслова у наказовому способі та звертання, виражені перифразами. Вірші Юлії Алейнікової написані різними віршовими розмірами – як двоскладовими, так і трискладовими (часом – дольником). Інколи поетеса вдало (або не дуже вдало) експериментує зі строфікою і римуванням. Окремі вірші за своїм ритмом або не вписуються в силабо-тоніку, або мають різні за довжиною рядки, або не мають рими. Водночас ці віршові форми не зовсім відповідають поняттям «білий вірш» чи «верлібр», бо і їх канони в них теж не сповна дотримані. Але у кожному такому творі є цікава думка і щира емоція, яка не тільки дає йому право на поетичне життя, але й викликає щире захоплення читачів, про що свідчать їх коментарі.

Творчий доробок черкащанки Богдани Лапченко налічує близько двох сотень ліричних творів. За словами молодшої поетеси, поезія – це її зброя, яку вона використовує для допомоги людству. На особистій сторінці сайту «Проба пера» Богдана Лапченко дала собі таку характеристику: «Я – весела, добра дівчинка, люблю собачок, шоколад і книги» [9]. Кількість переглядів сторінки молодшої поетеси – близько 5 тисяч. Народний рейтинг віршів – 4,1.

Окрім кількох вітчизняних сайтів, Богдана Лапченко розмістила понад вісімдесят своїх україномовних віршів на популярному російському сайті «Стихи.ру». Ось відгук на її твори одного з відвідувачів цього сайту: «Прочитав ваші вірші – сподобалися до болю в душі! Відчувається біль та страждання, які межують з бажанням все забути і, водночас, суперечать одне одному – дуже знайомий мені стан. Ніколи не говоріть «ніколи», адже всі зміни в нашому житті на краще!» [10].

На інтимну лірику в Богдани Лапченко припадає понад три чверті усіх її творів. Разом вони складають чуттєву розповідь про ліричну героїню, яка ще зовсім недавно кохала і була коханою, а тепер живе у розлуці зі своїм чоловіком. Тематично вірші нагадують спогади авторки про щасливе життя удвох, про зраду коханого, про намагання бути сильною жінкою і відчайдушний крик душі про те, що їй не вдається подолати нестерпний біль самотності. В одному з них бачимо сумний фінал історії кохання:

*А в результаті – тиша, поділена на два.
Є ти і я. Окремо. Нас доля захова.
Заплутає дороги, знесе дороговказ
І більше не ліпитиме подружню пару з нас.
Сліпі стежки з'єднає з самотніми людьми,
Які шукають щастя, з такими ж, як і ми.
Самі того не знавши, ми будем сумувать
За тим, що не збулося, чого не приховать... [11].*

Ця поезія цікава не тільки в ідейному, але й у художньому плані. Те, що вірш несподівано починається протиставним сполучником «а», дає змогу його авторці навмисне пропустити попередні ланки любовного роману і відразу занурити читача в сумний його фінал. Відсутність у вірші «передтексту» непростих стосунків жінки і чоловіка спонукає читача самотійно дописати у своїй уяві той зміст історії, який авторка залишила «поза кадром» – тобто за межами художнього простору поетичного твору. Цей прийом сприяє розширенню часових і просторових меж вірша і поглибленню його імпліцитного змісту.

У поезії йде органічне поєднання фабульних елементів з оповідно-ліричною стихією. Нотки песимізму відчутні у визнанні ліричною героїнею того факту, що навіть доля давно стомилася від сумбуру і невизначеності її стосунків з колишнім чоловіком, і вже сама вирішила покласти край їх спілкуванню: «Заплутає дороги, знесе дороговказ / І більше не ліпитиме подружню пару з нас». Лірична героїня уявляє, як доля колись з'єднає кожного з

них з такими ж самотніми людьми, але чомусь стежки до цих людей видаються їй сліпими.

«Тиша, поділена на два», – це центральний образ вірша. Він є досить оригінальною знахідкою поетеси. Більш звичними для читача могли б бути слова про поділ на дві частини простору. Та авторка вірша вживає саме слово «тиша», підкреслюючи таким чином, що розрив стосунків призвів подружню пару не тільки до окремого життя, але й до такого існування, ознакою якого стала тиша, тобто самотність.

Спричинену емоційністю уривчастість думок і почуттів ліричної героїні Богдана Лапченко посилює елементами парцеляції: «Є ти і я. Окремо. Нас доля захова», а в наступних рядках – однорідними членами: заплутає, знесе, не ліпитиме, з'єднає. Експресивні означення-епітети (тиша, поділена на два; сліпі стежки; самотні люди) додають глибини центральній думці твору – осмисленню плачевного результату зруйнованих стосунків між коханими.

Ритміка вірша «А в результаті – тиша ...» теж досить оригінальна. Цезура, яка ритмічно розділяє всі рядки (крім четвертого) на дві частини, знаходиться на місці пропущеного наголошеного складу. Схоже на те, що її походження – це поєднання двох 3-стопних ямбічних віршів у один рядок.

Дещо применшують вартість тексту дієсловні рими, які, до речі, зустрічаємо у молодих поетес доволі часто.

У тих поезіях Богдани Лапченко, де драматизм зображеної ситуації особливо загострений, відчувається ахматовська стилістика: щоденниковість, сповідальність, психологізм, передача душевного стану ліричної героїні через рухи, відтворення не цілісної історії, а гострого уривку з нещасливого любовного роману. Фабульні елементи в таких поезіях органічно поєднуються з оповідно-ліричною стихією.

Чималій кількості поетичних творів Богдани Лапченко притаманна філософічність. Поетеса возвеличує Любов – найкрасивіше і найсильніше людське почуття, надаючи йому сакрального змісту. Наприклад, поезія «Ми на

коліна ставили Любов» наповнена філософськими роздумами. З головною думкою твору не можна не погодитися: Любов – це те, що не варто розбирати на частинки, препарувати, у що не варто вкладати зарозумілий зміст, бо вона не підлягає логічному аналізу; треба просто любити – щиро, самовіддано, не озираючись навколо. Вже в першому рядку авторка олюднює образ Любові, яку закохані зухвало ставили на коліна, адже «себе вважали всесвіту царями». Написавши слово «Любов» з великої букви, Богдана Лапченко надає образу сакрального змісту: це жива сутність, наповнена Божою благодаттю. Необачні вчинки закоханих, керовані думками «з дурних голів», призвели до загибелі світлого почуття. І марними є з'ясування стосунків у довгих текстах листування, адже це вже не допоможе врятувати кохання.

Фінал вірша – песимістичний: стосунки вичерпали себе, а лірична героїня шкодує за тим щасливим часом, якого було так замало. Три крапки, якими закінчується вірш, є спонукою читача до роздумів про вічне.

Філософську лінію цієї поезії продовжує вірш «Для долі – мить, для нас безмежність...», у останніх рядках якого Богдана Лапченко знову говорить своє слово на захист Любові: «От, на кордоні платять мито, /А ми платили щось Любові?»

Особливістю творчого почерку Богдани Лапченко є так званий художній мінімалізм, у якому більшість слів вжиті у своєму прямому значенні. Але часом поетеса створює психологічні пейзажі, які стають віддзеркаленням душевного стану ліричної героїні, вживає поодинокі метафори, символи, вигадує індивідуально-авторські неологізми, вдається до прийому антитези, градації, самоіронії, використовує риторичні запитання, художнє обрамлення, вживає окличні речень. Короткі експресивні художні деталі, що дуже тонко, майже «пунктирно» змальовують особливості жіночої психіки, найчастіше стають ознакою віршів, написаних у формі діалогу ліричної героїні.

Вінничанка Алла Жабокрик на одному з літературних порталів висловила про те, що їй простіше викладати думки на папері, ніж у живому спілкуванні з людьми. Аналіз її творчості підтвердив, що вірші цієї авторки і справді є енциклопедією одкровенень її чутливої жіночої душі. Більше того, Алла Жабокрик виробила особистий творчий почерк – настільки впізнаваний, що її ліричні поезії знайшли свою окрему «нішу» якщо не в сучасному літературному процесі в цілому, то точно – в мережевій літературі.

Алла Жабокрик поєднує у своїй творчості традиційну систему віршування з постмодерністською. І хоча більшість її віршів написані силабо-тонікою, на новітні поетичні експерименти припадає значна частина її поетичного доробку. У таких поезіях авторка ігнорує (або розставляє на свій розсуд) розділові знаки, не використовує велику букву, не дотримується єдиного віршового розміру і дозволяє собі довільно вживати (чи не вживати) рими. Рядки її постмодерністських творів, як правило, дуже довгі, а тому непрості для читацького сприйняття. Часом понад сорока рядків сягають і самі вірші. Мозок читача не здатний витримати такої густоти інформації, умисного нагромадження дій ліричної героїні, калейдоскопу її думок і почуттів. Можливо, заради звукового впорядкування занадто довгих рядків поетеса часом використовує цезуру, яка розділяє кожен вірш на дві приблизно рівні частини. Але такий ритмічний епатаж і синтаксичне свавілля не завжди дають молодій авторці очікуваний позитивний результат. Складається враження, що поетеса просто прагне вразити своїх читачів зумисною зарозумілістю.

Силабо-тонічні вірші Алли Жабокрик справляють більш позитивне враження: в них розкриваються найкращі грані таланту молодої авторки. На частині таких творів таки лежить певний відбиток художніх ознак постмодернізму. В рамках силабо-тоніки Алла Жабокрик схильна до структурних експериментів. Найцікавішим з них є створення внутрішніх рим замість традиційних у кінці рядка. Помітне також тяжіння поетеси до використання рефренів, частого вживання у віршах простих, неускладнених речень або ж

односкладних означено-особових, які створюють ефект переривчастого мовлення.

Алла Жабокрик полюбляє п'ятивіршову строфу з різними типами римування. А ще структурною особливістю її поезій є вживання фінальної фрази, яка виноситься за межі останньої стопи і виконує роль такого собі емоційного постскриптуму.

Лірична героїня Алли Жабокрик найповніше розкривається у віршах елегійного типу та еротичній ліриці. Особливого забарвлення таким поетичним рядкам надає притаманна жіночій поезії емоційність і відвертість, а часом навіть імпульсивність. Ці риси певною мірою компенсують недостатню кількість використаних авторкою зображально-виражальних і ритміко-інтонаційних засобів.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Три доволі різних за своїм стилем і тематичними вподобаннями поетеси, чия творчість стала предметом нашого дослідження, доводять тим, хто скептично ставиться до аматорської поезії, що сучасний літературний процес постійно поповнюється молодими талановитими авторами.

Вірші кропивничанки Юлії Алейнікової – це поетичні одкровення дівчини, яка почуває себе чужою і самотньою серед людей. Її лірична героїня знаходиться у постійному пошуку ключів від жіночого щастя. Тема кохання у Алейнікової дуже часто народжується зі звичайних деталей побуту, а тому інтонація більшості її віршів м'яка і невимушена, що дозволяє поетесі досягати необхідного емоційного ефекту навіть при мінімумі художніх засобів.

Черкащанка Богдана Лапченко – одна з улюблениць відвідувачів сайту «OnlyArt», про що свідчить кількість переглядів її поетичних творів. Авторка схиляється до традиційного, класичного стилю у написанні віршів про кохання, які вирізняються щоденниковістю, сповідальністю і поглибленим психологізмом. Поетеса полюбляє зображувати найгостріші моменти любовних історій і надає

своїм поетичним рядкам максимального емоційного забарвлення.

Не менш плідно працює і Алла Жабокрик. У творчості цієї авторки тісно поєднуються постмодерністська і класична лінії. Але помітно, що структурний епатаж ранніх творів поетеси поступово поступається місцем більш зрілим, художньо довершеним рядкам, які розкривають перед читачем справжній талант вінничанки, яка понад усе закохана у поезію.

Інтернет-сайт «OnlyArt» пропонує нам цілу низку персоналій поетів-аматорів, оцінити яких важко в рамках однієї статті. Проте таки варто згадати ще таких талановитих дівчат, як Надія Ковалюк, Юлія Кириленко, Аня Тет (Тетяна Степанюк), Ірина Юрко, Катерина Кочетова, Юлія Гриценко. Їх поезія тяжіє до класичного стилю, часом – з фольклорними елементами (наприклад, вірші Юлії Кириленко). Але є на сайті й чимало представниць постмодерністського напрямку: Христина Сирова, Христина Головка, Єлизавета Замана, Тіна Карабанович та ін.

Кількість віршів, розміщених їх авторками на цьому сайті, дуже різна – від двох-трьох до кількох десятків. Різняться також художня вартість поетичних творів. Але, зважаючи на популярність «OnlyArt» та подібних йому сайтів, де свої твори друкують дебютанти, ми можемо говорити про те, що молода українська поезія є яскравою складовою мережевої літератури, а разом з тим – і всього сучасного літературного процесу. Тому вона заслуговує уваги і подальшого вивчення.

Література:

1. Завадський Ю. Р. *Віртуальна література. Нарис типології та поетики: монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. 130 с.*
2. Завадський Ю. Р. Типологія та поетика мережевої літератури і сучасне західне літературознавство : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літератури». Тернопіль, 2006. 24 с.
3. Тынянов Ю. Н. О литературной эволюции. *Поэтика. История литературы. Кино.* Москва : Наука, 1977. С. 270-281.

4. Українська література : підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. (профільний рівень) / Г. Ф. Семенюк, М. П. Ткачук, О. В. Слоновьовська[та ін.]; за заг. ред. Г. Ф. Семенюка. Київ :Освіта, 2011. 528 с.
5. Алейнікова Юлія. Твори з української літератури. URL : <https://ukr-lit.com/yuliya-alejnikova-ya-inodi-xochu-sinye-volossya/> (дата звернення: 14.11.2019).
6. Алейнікова Юлія. OnlyArt: веб-сайт. URL : <https://onlyart.org.ua/modern-ukrainian-poets/virshi-yuliyi-alejnikovoyi/>(дата звернення: 14.11.2019).
7. Жабокрик Алла. Сучасна українська поезія. URL : <https://sites.google.com/site/suchasnaukrpoezia/spisok-avtoriv/alla-zabokrik> (дата звернення: 20.11.2019).
8. Жабокрик Алла. OnlyArt: веб-сайт. URL : <https://onlyart.org.ua/modern-ukrainian-poets/alla-zhabokryk/> (дата звернення: 20.11.2019).
9. Лапченко Богдана. Проба пера: веб-сайт. URL : <https://probapera.org/avtor/6/2391/bohdana-lapchenko.html>(дата звернення: 20.11.2019).
10. Лапченко Богдана. Стихи.ру: веб-сайт. URL : https://www.stihi.ru/rec_author.html?bohdana90(дата звернення: 20.11.2019).
11. Лапченко Богдана. OnlyArt: веб-сайт. URL : <https://onlyart.org.ua/modern-ukrainian-poets/3bohdana-lapchenko/> (дата звернення: 20.11.2019).
12. ЛітАкцент. Український літературний блог : веб-сайт. URL : <http://litakcent.com/category/blogs/>(дата звернення: 15.10.2019).

References

1. Zavadskyi Yu. R. Virtualna literatura. Narys typolohii ta poetyky: monohrafiia. Ternopil : Pidruchnyky i posibnyky, 2009. 130 s.
2. Zavadskyi Yu. R. Typolohiia ta poetyka merezhevoi literatury i suchasne zakhidne literaturoznavstvo : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : spets. 10.01.06 «Теоріа літератури». Ternopil, 2006. 24 s.
3. Тынянов Ю. Н. О літературної еволюції. Поэтика. Історія літератури. Купно. Москва : Nauka, 1977. S. 270-281.
4. Ukrainiska literatura : pidruch. dlia 11 kl. zahalnoosvit. navch. zakl. (profilnyi riven) / H. F. Semeniuk, M. P. Tkachuk, O. V. Slonovska[ta in.]; za zah. red. H. F. Semeniuka. Kyiv :Osvita, 2011. 528 s.

5. Aleinikova Yuliia. Tvory z ukrainskoi literatury. URL : <https://ukr-lit.com/yuliya-alejnikova-ya-inodi-xochu-sinye-volossya/> (data zvernennia: 14.11.2019).

6. Aleinikova Yuliia. OnlyArt: veb-sait. URL : <https://onlyart.org.ua/modern-ukrainian-poets/virshi-yuliyi-alejnikovoyi/> (data zvernennia: 14.11.2019).

7. Zhabokryk Alla. Suchasna ukrainska poeziia. URL : <https://sites.google.com/site/suchasnaukrpoezia/spisok-avtoriv/alla-zabokrik> (data zvernennia: 20.11.2019).

8. Zhabokryk Alla. OnlyArt: veb-sait. URL : <https://onlyart.org.ua/modern-ukrainian-poets/alla-zhabokryk/> (data zvernennia: 20.11.2019).

9. Lapchenko Bohdana. Proba pera: veb-sait. URL : <https://probapera.org/avtor/6/2391/bohdana-lapchenko.html> (data zvernennia: 20.11.2019).

10. Lapchenko Bohdana. Stykhy.ru: veb-sait. URL : https://www.stihi.ru/rec_author.html?bohdanka90 (data zvernennia: 20.11.2019).

11. Lapchenko Bohdana. OnlyArt: veb-sait. URL : <https://onlyart.org.ua/modern-ukrainian-poets/3bogdana-lapchenko/> (data zvernennia: 20.11.2019).

12. LitAktsent. Ukrainskyi literaturnyi bloh : veb-sait. URL : <http://litakcent.com/category/blogs/> (data zvernennia: 15.10.2019).

Данилевич М. Н., Брожина О. З. Любительская поэзия интернета: Художественное своеобразие женской интимной лирики.

В статье поднимается проблема своеобразия сетевого любительского поэтического творчества, развитие которого является одним из важных признаков современного литературного процесса. В результате анализа любовной поэзии молодых писательниц, представляющих разные регионы Украины, сделаны выводы о том, что она имеет художественную и смысловую ценность, характеризуется своеобразием художественного мышления и формы, пользуется читательским спросом. Несмотря на линейный характер, сетевое функционирование создает новые возможности для ее развития.

Ключевые слова: сетература, интернет-литература, линейный текст, гипертекст, поэтика, постмодернизм, женская любовная поэзия.